

ΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΜΑΡΤΙΟΥ 2020

«ΙΑΤΡΙΚΗ ΦΥΣΙΚΗ»

Π. Παπαγιάννης, Ε. Στυλιάρης

4 Φεβρουαρίου 2021

Επιλογή 1 +1 Θέμα

Διάρκεια Εξέτασης 1h 30min

ΘΕΜΑ 1^ο

(α) Σε λυχνία ακτίνων-Χ η άνοδος αποτελείται από ένα βαρύ στοιχείο για το οποίο γνωρίζουμε πως οι ενέργειες σύνδεσης των ηλεκτρονίων στις πρώτες στοιβάδες είναι:

$$E_K = 78 \text{ keV}, E_L = 18 \text{ keV} \text{ και } E_M = 5 \text{ keV}.$$

Να σχεδιάσετε το ενεργειακό φάσμα εκπομπής των ακτίνων-Χ της λυχνίας αυτής όταν το δυναμικό επιτάχυνσης είναι αρχικά $V_1 = 120 \text{ kV}$ και ακολούθως $V_2 = 70 \text{ kV}$.

(β) Δύο κατευθυντήρες γ-Camera παραλλήλων οπών αποτελούνται από το ίδιο υλικό και έχουν το ίδιο πάχος. Ο πρώτος έχει κυκλικές οπές διαμέτρου D ενώ ο δεύτερος τετραγωνικές οπές πλευράς D . Εάν η διαχωριστική απόσταση (Septum) μεταξύ δύο διαδοχικών οπών είναι $S=D/2$ για τον πρώτο και $S=D$ για τον δεύτερο, ποιός από τους δύο διαθέτει μεγαλύτερη γεωμετρική διαπερατότητα και γιατί;

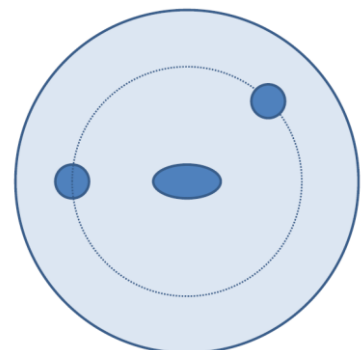
ΘΕΜΑ 2^ο

(α) Φορτισμένο σωματίδιο αρχικής ενέργειας E_0 εισέρχεται σε υλικό πάχους D και σταματά στο μέσον του υλικού ($D/2$). Εάν η αλληλεπίδρασή του με το υλικό προσεγγίζεται ικανοποιητικά από τη σχέση της γραμμικής ανασχετικής ισχύος

$$S(E) = -dE/dx = aE^{-b},$$

να υπολογιστεί η τιμή της ελάχιστης ενέργειας E που απαιτείται, ώστε το φορτισμένο σωματίδιο να εξέρχεται από το υλικό αυτό.

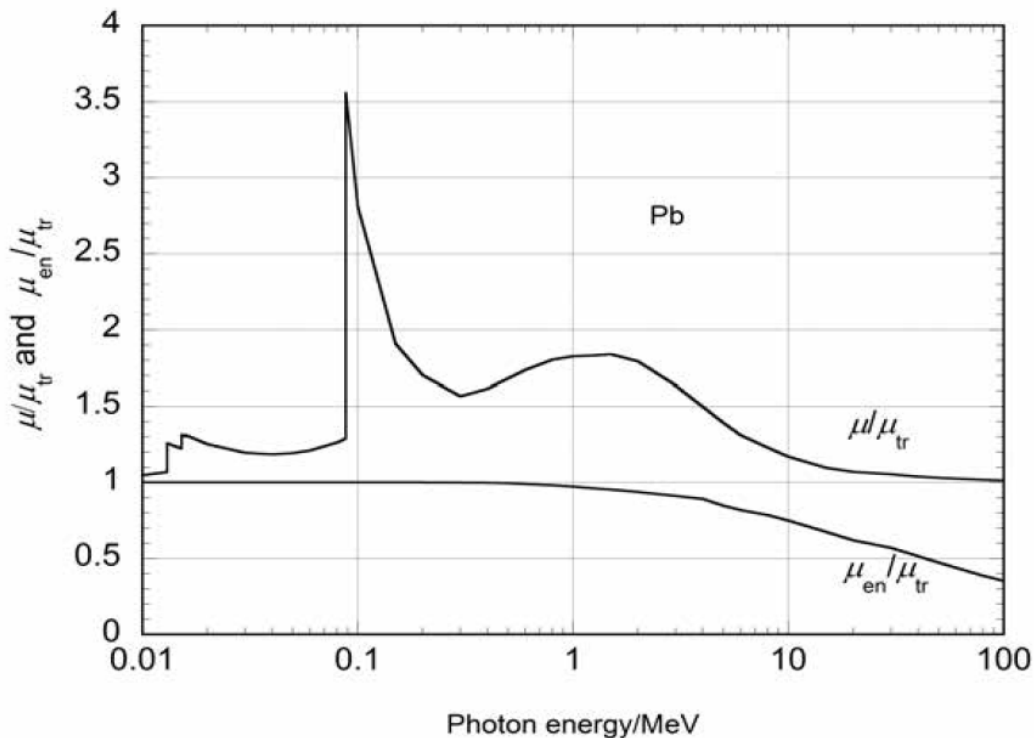
(β) Να αποδοθεί το αναμενόμενο ημιτονόγραμμα (sinogram) σε τομογραφία εκπομπής για γωνίες $0^\circ < \phi < 360^\circ$ του ομοιώματος που απεικονίζεται στο διπλανό σχήμα, εάν υποθεθεί πως οι σκιασμένες περιοχές αποτελούν ομοιόμορφη κατανομή ραδιοφαρμάκου.

ΘΕΜΑ 3^ο

Για την αλληλεπίδραση ιοντίζουσας ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας με την ύλη, ορίζονται τρεις συντελεστές: ο μαζικός συντελεστής εξασθένησης, (μ/ρ) , ο μαζικός συντελεστής μεταφοράς, (μ_{tr}/ρ) , και ο μαζικός συντελεστής απορρόφησης, (μ_{en}/ρ) . Στο ακόλουθο σχήμα παρουσιάζονται οι λόγοι $(\mu/\rho)/(\mu_{tr}/\rho)$ και $(\mu_{en}/\rho)/(\mu_{tr}/\rho)$ για τον Μόλυβδο, συναρτήσει της ενέργειας.

Εξηγήστε την διακύμανση της καμπύλης καθενός από τους δύο λόγους με την ενέργεια.

ΘΕΜΑ 4^ο

Για τη θεραπεία καρκίνου του θυρεοειδούς, χορηγείται στον ασθενή διάλυμα που περιέχει ραδιενεργό ^{131}I που προσλαμβάνεται κυρίως στον θυρεοειδή, καθιστώντας τον αδένιο ραδιενεργό πηγή. Ένα σημαντικό ερώτημα είναι τότε αν ο ασθενής μπορεί να μείνει μαζί με άλλα άτομα. Κάντε μια εκτίμηση της απορροφούμενης δόσης χρησιμοποιώντας τις παρακάτω υποθέσεις: η πρόσληψη στον θυρεοειδή είναι ακαριαία, η ενεργότητα στον θυρεοειδή είναι 2,50 GBq και ο θυρεοειδής μπορεί να θεωρηθεί σημειακή πηγή σε βάθος 10 mm κάτω από το δέρμα. Υποθέτουμε επίσης ότι δεν γίνεται βιολογική απέκκριση της ενεργότητας, γεγονός που σημαίνει ότι ο ρυθμός δόσης μειώνεται με το φυσικό χρόνο ημιζωής του ^{131}I ($t_{1/2}=8,04$ ημέρες).

Υπολογίστε την απορροφούμενη δόση σε μια μικρή μάζα ιστού στον αέρα σε απόσταση 50 cm από το δέρμα κατά τις πρώτες 10 h από την πρόσληψη, λαμβάνοντας υπόψη μόνο τα πρωτογενή φωτόνια με την μεγαλύτερη συχνότητα εκπομπής ανά διάσπαση ($E=364,5$ keV, $f=0.812$).

Δίνονται επίσης: $\rho_{\text{ιστού}} = 10^3 \text{ kg m}^{-3}$, $\mu_{\text{ιστού}} = 10,98 \text{ m}^{-1}$, $(\mu_{en}/\rho)_{\text{ιστού}} = 3,22 \times 10^{-3} \text{ m}^2 \text{ kg}^{-1}$.